

לכבוד

משה בר סימן טוב
מנכ"ל משרד הבריאות

מר בר סימן טוב הנכבד,

הנדון: חוזר מנכ"ל מס' 13/2018 – "כללים להתקשרויות בעלות אופי מסחרי של מוסדות הבריאות"

1. לובי 99 הינו הלוּבִי הציבורי הראשון בישראל, ארגון ללא מטרת רווח אשר שם לו למטרה לייצג את הציבור הרחב בהליכי חקיקה בנושאים חברתיים וכלכליים. כמיזם מימון ההמונים הגדול בישראל, אלפי חברי הארגון משלמים סכום קבוע על-פי בחירתם, באמצעות הוראת קבע, ובתמורה מקבלים זכות הצבעה בבחירת הנושאים אותם יקדם הארגון. אנו עובדים עם חברי וחברות כנסת מכל קצוות הקשת הפוליטית ובזמן פעילותנו הקצר (כשלוש שנים) הצלחנו להגיע להישגים משמעותיים, ביניהם: העברת תיקון חוק המגביל את צעדי הלוּבִיסטים בכנסת; סיוע בהעברת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות; העברת חוק המחייב משרדי ממשלה וגופים ציבוריים לתקשר עם הפונים אליהם במייל (ולא בפקס); וסיוע בהעברת מסקנות ועדת ששינסקי 2, אשר עסקו בתמלוגים על משאבי טבע מים המלח.
2. לאחרונה בחרו חברי הארגון את נושא הבריאות, ובכוונתנו להוות "משקל נגד" ללוּבִיסטים שמפעילות חברות מסחריות בתחומים הנוגעים לבריאות הציבור (למשל, בתחום המזון המזיק). במסגרת זו, אחד הנושאים בהם אנו מעוניינים לעסוק הוא הלוּבִי העוצמתי שמפעילות חברות התרופות והקשר ההדוק בין לבין הרופאים.
3. בחודש ינואר האחרון פורסם בתכנית "המקור" בערוץ 10 תחקיר שחושף את עולם תועמלנות התרופות ואת יחסי הקח-תן המתקיימים בין התועמלניות לבין הצוותים הרפואיים. תועמלנית ששיתפה פעולה עם התכנית תיעדה במשך שנים, באמצעות מצלמה נסתרת, עשרות מפגשים עם רופאים, אחיות ורוקחים. מהתיעוד האמור עולים יחסי מקח וממכר, במסגרתם הרופא רושם את התרופות שהתועמלנית מייצגת תמורת מתנות והטבות כספיות, כגון מימון נסיעות לכנסים בחו"ל.
4. ביום 18.6.2018 פורסם חוזר מנכ"ל מס' 11/2018 בעניין "כללים להתקשרויות בעלות אופי מסחרי של מוסדות הבריאות" (להלן – "החוזר הישן") שמטרתו "להבטיח כי התקשרויות בעלות אופי מסחרי של יחידות ועובדים במערכת הבריאות עם גורמים חיצוניים יתבצעו באופן נאות ובהתאם לכללי האתיקה המקובלים בתחום הרפואה והמחקר הרפואי" (סעיף 2 לחוזר הישן). בסעיף 15.6.2 לחוזר הישן נקבע כי "חל איסור לקיים פגישות אישיות עם התועמלנים".

5. פרסום החוזר הישן עורר סערה, ובעקבות פגישות שערך משרד הבריאות עם הגורמים המעורבים הוחלט על ריכוכו. ביום 22.10.2018 פורסם חוזר מנכ"ל מס' 13/2018, המחליף ומבטל את החוזר הישן (להלן – "החוזר החדש"). החוזר החדש שונה מהחוזר הישן בשלושה היבטים מהותיים:
- בחוזר החדש כלולה הוראת שעה, אשר לא מופיעה בחוזר הישן, לפיה למרות האיסור על פגישות אישיות עם תועמלנים "עד 1.11.19 ניתן יהיה לקיים פגישה אישית עם תועמלן בנסיבות בהן קיימת סיבה שבגינה לא ניתן לעמוד בהוראת סעיף זה ובכפוף לאישור מראש של מנהל המוסד הרפואי, או נציג שנקבע על ידו לשם כך" (סעיף 17 לחוזר החדש).
 - ההוראה בחוזר הישן, לפיה פעילות התועמלנים "תיעשה אך ורק לגבי תרופות או מזון או ציון רפואי אשר אושרו מראש והוכנסו לשימוש במוסד" (סעיף 15.3 לחוזר הישן), אינה מופיעה בחוזר החדש.
 - החוזר החדש קובע כי האיסור על פגישות אישיות "אינו חל על פגישות אישיות של נציג עם חברת ציוד רפואי שמטרתן תמיכה או הדרכה של איש הצוות הרפואי בשימוש בציוד הרפואי, ושאינן כוללות תכני שיווק או מכירה" (סעיף 14.5.2 לחוזר החדש), סייג שלא היה קיים בחוזר הישן.
6. למרות הריכוך שנעשה בחוזר המנכ"ל, גם הנוסח החדש עורר את זעמה של ההסתדרות הרפואית בישראל, שאף הגדילה לעשות והכריזה על סכסוך עבודה.
7. **אנו מברכים אתכם על הפעולה הנחושה כלפי התועמלנים של חברות התרופות, למרות מערכת הלחצים שבה הייתם נתונים, וקוראים לכם לחזור לנוסחו של החוזר הישן בשלושת ההיבטים שפורטו בסעיף 5 לעיל.**
8. קיום הוראות חוזר המנכ"ל – ובפרט ההוראה הנוגעת לדיווח החצי-שנתי אודות המפגשים בין התועמלנים לרופאים, שיפורסם על-ידי משרד הבריאות לציבור (כאמור בסעיף 14.8 לחוזר החדש) – עשוי לסייע במיגור יחסי הקח-תן בין התועמלנים לבין הצוותים הרפואיים. **בכוונתנו לעקוב אחר פרסום הדיווח האמור, על מנת לוודא שהוראות חוזר המנכ"ל אכן מתבצעות על-ידי כלל הגורמים המעורבים.**
9. ככל שהוראות חוזר המנכ"ל לא ייאכפו, לדעתנו צריך **לאסור לחלוטין על כניסת תועמלנים לבתי החולים.** לגישה זו יש ביטוי אף בקרב הגורמים המקצועיים, דוגמת פרופ' יונתן הלוי, מנכ"ל המרכז הרפואי שערי צדק (עמוד 23 לפרוטוקול הדיון שנערך בנושא ביום 15.1.2018 בוועדה לענייני ביקורת המדינה).

בברכה,

נועה זלצמן, עו"ד

לובי 99

העתק:

ח"כ שלי יחימוביץ', יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה